

หลักสูตรอบรม การเรียนรู้ประสบการณ์การประยุกต์ใช้

แนวพระราชดำริ โครงการร้อยใจรักษ์

หลักสูตรที่ 1 รุ่นที่ 1/54

วันที่ 22 – 23 พฤษภาคม 2562 ผู้เข้าร่วมอบรม 57 คน

จาก อบต.ถ้ำลอด อ.ปางมะผ้า จ.แม่ฮ่องสอน

นายนิคม ศิริสิงห์สังชัย ที่ปรึกษาสถาบันส่งเสริมและ พัฒนากิจการกรมปิดทองหลังพระฯ

กล่าวต้อนรับผู้เข้าอบรมซึ่งประกอบไปด้วยปลัดอำเภอ
ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลถ้ำลอด กำนัน
ผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำชุมชนจากองค์การบริหารส่วนตำบลถ้ำลอด
อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่ได้เข้าร่วมแลกเปลี่ยน
เรียนรู้ประสบการณ์การประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริ
“การเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ตามศาสตร์พระราชา โดยยึดคน
เป็นศูนย์กลาง

ความเป็นมาของโครงการร้อยใจรักษ์ เป็นโครงการ
ตามพระดำริของสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา
นเรนทิราเทพยวดี โดยให้มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงในพระราชูปถัมภ์
เข้ามาดำเนินการโดยใช้การพัฒนาทางเลือก ด้วยศาสตร์
พระราชา และ ตำราแม่ฟ้าหลวง โดยการมีส่วนร่วมของ
ประชาชน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ และให้โอกาส
คนในการ ลด ละ เลิก ยาเสพติด อย่างยั่งยืน

สำหรับหลักสูตรการอบรมฯ รัฐบาลได้แต่งตั้ง
คณะกรรมการอำนวยการโครงการร้อยใจรักษ์ โดยมี
รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
(พลอากาศเอกประจิน จั่นตอง) เป็นประธานกรรมการฯ
มีนโยบายให้ขยายผลโครงการฯ ไปสู่พื้นที่อำเภอชายแดน
ใน 4 จังหวัด คือ เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน และพะเยา
จำนวน 19 อำเภอ โดยให้มูลนิธิปิดทองหลังพระฯ ดำเนินการ
ฝึกอบรมให้ความรู้แนวทางพระราชดำริ “การเข้าใจ เข้าถึง
พัฒนา”

สิ่งที่คาดหวังในการอบรม คือ การมีส่วนร่วม
แลกเปลี่ยนจากทุกคน และการนำประสบการณ์การเรียนรู้
แนวทางพระราชดำริ หลักการทรงงาน และศาสตร์พระราชา
“เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ไปปรับใช้ในพื้นที่ของตนเอง
อย่างเหมาะสมกับชุมชน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและแก้ปัญหา
ของชุมชน โดยชุมชนเป็นแกนหลักในการดำเนินงาน
และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนงบประมาณ

หลักการพัฒนาทางเลือกในการดำรงชีวิตที่ยั่งยืน

นายยุทธชัย ตาห่อ เจ้าหน้าที่มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง
ในพระบรมราชูปถัมภ์ บรรยายโดยมีเนื้อหาสาระสำคัญ คือ

1. การพัฒนาโดยยึดคนเป็นศูนย์กลาง โดยดู
ทั้งในเรื่องเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อให้โอกาสและ
ทางเลือกที่ดี ให้ชาวบ้านสามารถช่วยเหลือตัวเองและอยู่
กับชุมชนได้

2. การพัฒนาตามลำดับขั้น ซึ่งมี 3 ระยะ คือ
ขั้นอยู่รอด ดูจากการมีข้าวกินตลอดปี สามารถเข้าถึง
โครงสร้างพื้นฐานและไม่สร้างหนี้เพิ่ม ขั้นพอเพียง คือ
มีรายได้มั่นคงสามารถเพิ่มผลผลิตได้ และขั้นยั่งยืน คือ
การมีเงินออม มีการรวมกลุ่มและพึ่งพาตนเองได้

3. การพัฒนาเชิงพื้นที่ คือ การพัฒนา
ที่ครอบคลุมทุกมิติ ตลอดทั้งกระบวนการต้นน้ำ กลางน้ำ
ปลายน้ำ โครงการร้อยใจรักษ์มีการสำรวจข้อมูลจริง
ร่วมกับหน่วยงานต่างๆ การคืนข้อมูล เพื่อให้ชาวบ้านรู้
สาเหตุของปัญหาของตนเอง และประเมินความพร้อมของ
ชาวบ้านในการสละแรงงาน

4. การวัดผลการพัฒนาที่ชาวบ้านได้อะไร โดย
ดูจากผลการพัฒนาเชิงพื้นที่ในแต่ละมิติ ที่ทำให้
ผลผลิตของชาวบ้านเพิ่มขึ้นและนำไปสู่การสร้างรายได้ที่
เพิ่มขึ้น

ฐานการเรียนรู้ 4 ฐาน ในพื้นที่แปลงสาธิต 75 ไร่

ฐานการเรียนรู้ที่ 1 การพัฒนาระบบน้ำ

เรียนรู้การบริหารจัดการน้ำ การกักเก็บน้ำโดยใช้ อ่างพวงขอยซีเมนต์ (Soil Cement) การปล่อยลงไปที่แปลง เกษตรด้วยระบบกาลักน้ำ การพัฒนาระบบน้ำใช้ กระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน มีการประชุม และชาวบ้านต้องสละแรงการทำงานบูรณาการร่วมกับ หน่วยงานราชการ ท้องที่ ท้องถิ่น โดยที่โครงการฯ ออกค่า วัสดุอุปกรณ์ให้

การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

ถาม : อ่างพวงขอยซีเมนต์ สามารถใช้ดินทรายในการผสม กับปูนได้ หรือไม่

ตอบ : สามารถใช้ได้ แต่ไม่แนะนำให้ใช้ เนื่องจากต้นทุนจะ สูง จึงแนะนำให้ผู้เข้ารับการอบรมฯ ใช้ดินกันบ่อ เพราะดินกันบ่อจะมีความละเอียด และประหยัดต้นทุน ด้วย

ถาม : ความหนาของขอบบ่อพวง (บ่อตัวอย่าง) หนาเท่าไร

ตอบ : 7 เซนติเมตร

ประเด็นแลกเปลี่ยน

ในพื้นที่ อบต.ถ้ำลอด มีปัญหาเรื่องน้ำ ไม่มีแหล่งน้ำ ขาดน้ำในการเพาะปลูกการทำการเกษตรในช่วง หน้าแล้ง โดยแหล่งต้นน้ำอยู่ในเขตพื้นที่ป่า ชาวบ้าน จึงไม่สามารถนำน้ำมาใช้ได้ หลายครั้งชาวบ้าน ในพื้นที่เคยไปขอใช้น้ำจากพื้นที่ป่า แต่กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมก็ไม่อนุมัติให้ ใช้ได้

ฐานการเรียนรู้ที่ 2

เกษตรพอเพียง พืชระยะยาวไม่ผล

เรียนรู้การปลูกไม้ผลระยะยาว เช่น เงาะ ทุเรียน ส้ม กาแฟ มะม่วง กล้วย ส้มโอ อาโวคาโด ฯลฯ โดยไต่ ระดับตามความต้องการน้ำของพืช และความสูงของพื้นที่ เพื่อแก้ปัญหาผลผลิตของชาวบ้านและสร้างรายได้ เป็นการ จัดการแบบองค์รวม แบ่งพื้นที่เป็นป่าอนุรักษ์ ป่าใช้สอย เนินเขา ที่ดอน และที่นา นอกจากนี้ พัฒนา ต่อยอดไม้ผล เดิมในพื้นที่ ได้แก่ พัฒนาคุณภาพมะม่วงน้ำดอกไม้ เพื่อการส่งออก CP และดอยคำ เป็นแหล่งตลาดรับซื้อ ผลผลิตและการส่งเสริมปลูกกาแฟโรบัสต้า

การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

ถาม : พื้นที่นาของชุมชน โครงการจะเช่าตลอดไปหรือไม่

ตอบ : ไม่ตลอด เพราะโครงการทำสัญญาเช่าแค่ 12 ปี หากชาวบ้านอยู่ดีกินดี ชาวบ้านมีรายได้ที่ดี สามารถ พึ่งพาตนเองได้ โครงการฯ ก็จะมอบพื้นที่คืนให้ ชาวบ้านไปดำเนินการต่อด้วยตนเอง

ถาม : คนในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เคยประสบปัญหาคนใน กลุ่มลักลอบขายผลผลิตเองหรือไม่

ตอบ : ไม่เคยประสบ เนื่องจากคนในกลุ่มจะไม่ขายเอง เพราะถ้าไม่ขายเป็นกลุ่ม จะถูกกดราคาจากพ่อค้า คนกลาง ทำให้ขายไม่ได้ในราคาที่ดี

ฐานการเรียนรู้ที่ 3 ความมั่นคงทาง อาหาร ข้าว พืชอายุสั้น 1 ไร่ 1 แสน

ฐานการเรียนรู้ที่ 4 การทำปศุสัตว์

การเพิ่มผลผลิตข้าว ข้าวพันธุ์อีโตเป็นพันธุ์ท้องถิ่น โดยใช้สารชีวภัณฑ์เพื่อเพิ่มผลผลิตข้าว ซึ่งจากเดิมได้ 600 กิโลกรัม/ไร่ เปลี่ยนมาเป็น 800 -1,000 กิโลกรัม/ไร่ มีการทำการเกษตรผสมผสานแบบครบวงจร 1 ไร่ 1 แสน(เป้าหมาย คือ อยากรู้ให้คนที่ไม่มีพื้นที่ทำกิน มาทดลองทำแปลงเกษตรผสมผสานในพื้นที่ 1 ไร่ มีการปรับปรุงดินด้วยการหมักดินและปลูกพืชสลับหมุนเวียนกัน ทั้งพืชระยะสั้น ระยะยาว และการทำปศุสัตว์)

การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

ถาม : สารชีวภัณฑ์ สามารถเก็บใช้ได้กี่เดือน

ตอบ : สามารถเก็บใช้ได้ 6 เดือน

ถาม : สารชีวภัณฑ์ ควรใช้ฉีดพ่นในช่วงเวลาใด

ตอบ : ในช่วงเวลาตอนเย็น เนื่องจากสารจะออกฤทธิ์ในเวลาที่ไม่ม่มีแสงแดด หรือเวลาที่ม่มีแสงแดดน้อย หากฉีดพ่นในช่วงเวลาตอนเย็นสารจะออกฤทธิ์ได้ตลอดทั้งคืน

ถาม : ตลาดรองรับในการรับซื้อผลผลิต คือที่ไหน

ตอบ : ผลผลิตที่ได้จะนำไปทำเป็นอาหารในโรงครัวของโครงการฯ และโครงการฯ ก็เป็นศูนย์กลางในการรับซื้อผลผลิต และส่งขายออกไปตามแหล่งตลาดอื่นๆ ให้กับคนในชุมชน

ถาม : สูตรปุ๋ยหมักชีวภาพและมีวิธีทำอย่างไร

ตอบ : ปุ๋ยสูตร PR และฮิวมิก ขี้วัว 200 กิโลกรัม ปุ๋ยซุบเปอร์ โซดาคอน 10 กิโลกรัม กรดอะมิโน 1.5 กิโลกรัม ปุ๋ย สูตร 46-0-0 2 กิโลกรัม สูตร 15-15 2 กิโลกรัม เอาส่วนผสมละลายในน้ำ แล้วจึงนำไปผสมกับขี้วัว เอาถุงพลาสติกบรรจุ 10 กิโลกรัม ห้ามให้อากาศเข้า หมักไว้ 1 อาทิตย์ แล้วจึงนำมาใช้

การส่งเสริมปศุสัตว์ เริ่มจากการสำรวจความต้องการของชุมชนว่าต้องการเลี้ยงสัตว์ประเภทใด การส่งเสริมประกอบด้วย สนับสนุนพันธุ์สัตว์ให้แก่ชุมชน ได้แก่ ไก่ดำภูพาน เป็ดกากีแคมเบลล์ ส่งเสริมกองทุนอาหารสัตว์ โดยถ่ายทอดความรู้การทำอาหารสัตว์เพื่อลดต้นทุนค่าอาหาร กองทุนวัคซีน ให้ชาวบ้านทำวัคซีนเอง เพื่อลดปริมาณการตายของสัตว์

การแลกเปลี่ยนระหว่างผู้อบรมและวิทยากร

ถาม : โครงการฯ มีการผสมเทียมสัตว์หรือไม่

ตอบ : โครงการฯ ไม่มีเครื่องมือในการผสมเทียม รวมไปถึงเชื้อในการผสม แต่โครงการจะประสานงานกับปศุสัตว์อำเภอแม่เมาะ ให้มาผสมเทียมให้ได้

ถาม : หากไก่ เป็ดที่โครงการฯ นำไปส่งเสริมให้ชาวบ้านเลี้ยงตาย ชาวบ้านจะต้องรับผิดชอบค่าเสียหายหรือไม่

ตอบ : แยกเป็น 2 กรณี กรณีที่ 1 หากสัตว์ตายจากการเกิดโรค หรือเป็นโรคมาก่อนที่จะแจกพันธุ์สัตว์ ทางโครงการฯ จะให้ชาวบ้านที่ไปตรวจเช็คดู แล้วให้พันธุ์สัตว์กับชาวบ้านไปใหม่ กรณีที่ 2 หากสัตว์ตายเพราะชาวบ้านนำไปทำเป็นอาหาร หรือเกิดจากชาวบ้านไม่ดูแล ชาวบ้านก็ต้องชดใช้ด้วยการคืนเป็นจำนวนเงินให้กับโครงการฯ

แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้ที่เคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

นางรัชณี : เป็นชาวบ้านห้วยสำนที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดทั้งการค้าและเสพ แต่เป็นผู้ใช้เงินที่ได้จากการค้ายาเสพติด ไม่เคยทำงานหาเงินเอง มีญาติพี่น้องและเพื่อนฝูงให้เงินใช้ตลอด ใช้ชีวิตสุขสบาย เมื่อผู้มีอิทธิพลถูกจับตัวไปและโครงการร้อยใจรักษ์เข้ามา เป็นการเปิดโอกาสให้ชาวบ้านมีสิทธิมีเสียงมากขึ้น หมู่บ้านเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ตอนนี้ทำงานเป็นลูกจ้างโครงการรายวัน ก็ใช้เงินประหยัด แต่ก็ภูมิใจที่หาเงินมาเลี้ยงครอบครัวได้ด้วยตนเอง

นายส่องแสง : สาเหตุที่ติดยาเริ่มจากเสพตามพ่อ เคยถูกจับติดคุก 2 ปี 6 เดือน ข้อหาครอบครองยาบ้า 25 เม็ด และเคยฆ่าตัวตายเพราะความกดดันจากพี่น้อง ได้กินยาฆ่าแมลงยาฆ่าหญ้าแต่รอดมาได้ เมื่อโครงการเข้ามาจึงสมัครใจเข้าร่วมโครงการ จุดเปลี่ยนที่อยากจะเลิกจริงเพราะอยากเปลี่ยนแปลงตัวเอง และอยากจะทำความดี ตอนนี้เข้ามาทำงานเป็นลูกจ้างโครงการฯ ชีวิตเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

นายมานิต : เป็นคนสุพรรณบุรี มาได้ภรรยาหมู่บ้านบ้านยะผ่า สาเหตุที่เสพยา เนื่องจากเครียดกับปัญหาชีวิตมั่วเร้า เข้าร่วมโครงการครั้งแรก โดยได้รับคำแนะนำจากคนรอบข้าง อีกทั้งตนสนใจเข้าอาสามาสมัครบำบัด หลังจากเสร็จสิ้นการบำบัดคนในชุมชนให้การต้อนรับอย่างดีมาก วางแผนชีวิตว่าจะสร้างบ้านให้เสร็จและเก็บเงินเพื่ออนาคตของลูก

นายสมบุรณ์ : ติดยาเพราะคบเพื่อนที่ไม่ดี เพื่อนจะไม่ให้เข้ากลุ่มถ้าไม่เสพด้วย เริ่มเสพมาตั้งแต่อายุ 13 เสพกัญชาผงขาว เคยบำบัดหลายครั้งแต่ก็กลับทำเหมือนเดิม เพราะสภาพแวดล้อมรอบข้างเหมือนเดิม การเข้าร่วมโครงการอาสาทำดี มีพี่ๆ ทหารเป็นผู้ดูแลที่ดี และมีหมอดูแลที่ดี พี่เพื่อนรอบข้างให้กำลังใจ ปัจจุบันครอบครัวให้อภัย คนรอบข้างให้กำลังใจ และให้โอกาสในการเริ่มต้นชีวิตใหม่

คำถามจากผู้เข้าร่วมจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้ที่เคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

ถาม : วิทยากรแต่ละท่านมีแรงบันดาลใจอย่างไร ในการที่เข้าร่วมมือกับโครงการร้อยใจรักษ์ เพื่อที่จะเลิกใช้ยาเสพติด รวมถึงกลับตัวกลับใจไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอีก

ตอบ : นายสมบุรณ์ : อยากเปลี่ยนแปลงตัวเอง ให้ครอบครัวภรรยา และลูกสบายใจขึ้น เพราะที่ผ่านมาอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ทะเลาะกันอยู่บ่อยครั้ง ที่สำคัญได้รับโอกาสจากโครงการฯ มีงานทำ จากที่ไม่เคยได้รับที่ไหนมาก่อน

นายส่องแสง : เนื่องจากพ่อแม่เสียชีวิต ใช้ชีวิตอยู่ตัวคนเดียวเพียงลำพัง ไม่อยากใช้ยาเสพติดเพราะร่างกายทรمانมาก สังคมก็ไม่ให้การยอมรับ จึงตั้งใจขอเข้าร่วมโครงการฯ เลิกด้วยตนเอง และเพื่อให้สังคมและคนรอบข้างยอมรับ

นายมานิตย : เคยคิด เริ่มจากสามารถเลิกเหล้าให้ลูกสาวก่อน ซึ่งพอมีโครงการฯเข้ามา จึงเป็นอีกช่องทางที่ทำให้เราเลิกได้ไวขึ้น เพราะโครงการฯให้โอกาสและเห็นคุณค่าของเรา จึงเป็นอีกหนึ่งกำลังใจในการเลิกใช้ยาเสพติด

นางรัชณี : เนื่องจากในอดีต อยู่ร่วมกับชนเผ่าอื่นๆ ในชุมชนอย่างมีความสุข มีแต่คนเกลียดชังชนเผ่าลีซอ เพราะพวกเขาได้รับผลกระทบจากอิทธิพลของผู้มีอำนาจ จึงตั้งใจเข้าร่วมโครงการฯ เพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติคนในชุมชนห้วยสำนให้กลับตัวกลับใจ ทำอาชีพที่สุจริต และเป็นกระบอกเสียงที่จะเรียกร้องสิทธิของผู้หญิงที่ถูกกดขี่ข่มเหงมาโดยตลอด

ถาม : ให้วิทยากรแนะนำให้ผู้เข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่และดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่

ตอบ : นายมานิตย : การที่ก้านัน ผู้ใหญ่บ้านต้องเข้าไปหาสวดสวดดูแลผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยการเข้าไปสอบถามพูดคุย ให้ใจแลกลใจเขา เพราะคนเหล่านี้จะไม่กล้าเข้าหาพวกท่าน หากพบเจอพวกท่านเขาก็กลัวและหลบหนี ดังนั้นการเข้าหาเป็นเรื่องที่สำคัญ

นายสมบุรณ์ : การปราบปรามอย่างเด็ดขาดในชุมชน เช่น การเข้าไปตรวจค้น ขจัดสภาพแวดล้อมเดิมๆของผู้เสพ ทำให้บุคคลเหล่านี้หันกลับมาเสพได้

นายส่องแสง : การให้โอกาสและการยอมรับ รวมไปถึงการให้กำลังใจเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้บุคคลที่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดสามารถที่จะเลิกได้

บทบาทของภาคราชการกับการดำเนินการโครงการร้อยใจรักษ์

นายไมตรี ดวงใจ ปลัดอำเภอแม่เมาะ และ นายสุรนต์ สุธาศิริวงศ์ ผู้ใหญ่บ้านเมืองงามใต้ ได้เกริ่นนำโครงการร้อยใจรักษ์ และได้บรรยายถึงความเป็นมาเหตุผลที่เข้าร่วมการดำเนินโครงการ ดังนี้

ก่อนมีโครงการฯ มาในพื้นที่ในชุมชนมีปัญหากลุ่มผู้มีอิทธิพลและยาเสพติด อยู่ในระดับรุนแรงทำให้คนในชุมชนเกิดความเดือนร้อนในการใช้ชีวิตมาก หลังจากโครงการเข้ามาดำเนินการมีหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาเป็นจำนวนมากทั้งส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าร่วมเป็นจำนวนมากและได้จัดประชุมเพื่อหาความร่วมมือในการดำเนินการ ซึ่งมีชาวบ้านเข้าร่วมมากกว่า 80% และที่ประชุมเห็นด้วยที่จะเข้าร่วมโครงการร้อยใจรักษ์ทั้งหมด ในการดำเนินการช่วงแรกมีบ้านห้วยसान หมู่ที่ 10 เข้าร่วมโครงการ ต่อมามีการดำเนินการต่ออีก 3 หมู่บ้านและเข้าร่วมการพัฒนาโครงการเป็นต้นแบบการพัฒนาาร่วมกัน

ในช่วงขั้นแรกของการดำเนินการคือศึกษาพื้นที่ สํารวจข้อมูลเศรษฐกิจสังคมหลังจากนั้นได้รวบรวมข้อมูล แล้วคืนข้อมูลให้แก่ชุมชน ได้จัดกระบวนการในการค้นหาปัญหาที่ต้องการให้มีการแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยการประชุมซึ่งในเวทีการประชุมได้มีการมีหลายหน่วยงานเข้าร่วมรับฟัง และได้เสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา จากการจัดเวทีประชุมทำให้ได้แนวทางในการแก้ไข ดังนี้ ปัญหาความเป็นอยู่ ปัญหาอาชีพ และปัญหาสุขภาพ หลังจากรับทราบปัญหาแล้วหน่วยงานปกครองท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ดำเนินการประชุมจัดทำกฎระเบียบหมู่บ้านเพื่อการบังคับใช้ในหมู่บ้านให้สำเร็จ โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมและได้ดูแลกันเอง

คำถามจากผู้เข้าร่วมอบรมการแลกเปลี่ยนภาค ราชการกับการดำเนินการโครงการร้อยใจรักษ์

ถาม : เนื่องจากกฎระเบียบชุมชนในพื้นที่โครงการร้อยใจรักษ์ มีการปรับค่อนข้างแพง แล้วในชุมชนมีการประสบปัญหาหรือไม่ว่า ผู้ที่ถูกปรับนั้นไปกู้หนี้ยืมสินจากที่อื่นมาเสียค่าปรับ เป็นปัญหาหรือไม่ที่ทำให้ชาวบ้านมีหนี้สิน

ตอบ : นายสุรนต์ สุธาศิริวงศ์ ผู้ใหญ่บ้านเมืองงามใต้ ก่อนจะการปรับ ทางหมู่บ้านดำเนินการด้วยวิธีการลงโทษจากเบาไปหาหนักตามลำดับขั้น จนไปถึงการปรับ หากผู้ใดกระทำการผิดจริง หรือทำผิดซ้ำจึงมีความจำเป็นต้องปรับ เพื่อให้กฎระเบียบชุมชนเกิดความศักดิ์สิทธิ์

นายไมตรี ดวงใจ ปลัดอำเภอแม่เมาะ ในเมื่อมีการตั้งกฎระเบียบของชุมชนให้ชุมชนดูแลกันเองแล้ว จึงมีความจำเป็นต้องบังคับให้เป็นไปตามกฎระเบียบชุมชน หากผู้กระทำความผิดไม่มีเงินมาเสียค่าปรับ ทางหมู่บ้านก็จะให้ไปทำงานทดแทนในหมู่บ้าน หรือในโครงการฯ โดยหักล้างจากการทำงาน ซึ่งผู้กระทำความผิดก็จะไม่ได้ค่าแรง แต่ก็หักล้างจากค่าปรับ

นายไมตรี ดวงใจ ปลัดอำเภอแม่เมาะ สอบถามผู้เข้าร่วมอบรมฯ ว่าสถานการณ์ยาเสพติดในพื้นที่ อบต.ถ้ำลอด เป็นอย่างไรบ้าง

นายเสริมศักดิ์ มงคลชัยวารี กำนัน อบต.ถ้ำลอด ปัญหาความเป็นอยู่ของชุมชน ในพื้นที่ อบต.ถ้ำลอด เป็นพื้นที่คล้ายคลึงกันกับพื้นที่โครงการร้อยใจรักษ์ คือเป็นพื้นที่ที่ติดชายแดน ปัญหายาเสพติดในพื้นที่ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องการเสพยา และเสพยาบ้า แต่ในพื้นที่ถ้ำลอด แตกต่างจากที่พื้นที่โครงการร้อยใจรักษ์ เพราะพื้นที่ถ้ำลอดยังไม่สามารถร้อยใจรักษ์ทุกหน่วยงานได้เหมือนในพื้นที่ ต.ท่าตอน ส่วนใหญ่ประชาชนต่างทำมาหากินกันไม่ค่อยมีเวลามาใส่ใจกัน โดยในพื้นที่อบต.ถ้ำลอด มีปัญหาหลักๆ คือเรื่องน้ำ แหล่งน้ำจะอยู่ในพื้นที่ป่า ไม่สามารถเข้าไปดำเนินการนำน้ำมาใช้ประโยชน์ได้ จึงอยากให้โครงการฯ เข้าไปช่วยดำเนินการในเรื่องการขออนุญาตการใช้น้ำจากพื้นที่ป่า ให้กับ ต.ถ้ำลอด เพื่อชาวบ้านจะได้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี มีน้ำมาใช้ในการทำการเกษตรตลอดทั้งฤดูกาล

สรุปกิจกรรมและมอบการบ้าน

นายนิคม ศิริสิงห์สังชัย ที่ปรึกษาประธานสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ

กล่าวสรุป กิจกรรมผลการอบรม และแนวทางการดำเนินงานการพัฒนาโครงการฯ บ้านห้วยสำน คือ การพัฒนาให้คนมีโอกาส สร้างทางเลือกให้กับคนในพื้นที่เพื่อไม่ให้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด การพัฒนาโครงการฯ เข้าไปพัฒนาในทุก ๆ ด้าน เน้นการพัฒนาแบบองค์รวมให้ครอบคลุมทุกมิติ

ในระยะแรกของการพัฒนาเริ่มจากการศึกษาบริบทพื้นที่ ศึกษาภูมิสังคมให้เข้าใจพื้นที่อย่างถ่องแท้ก่อน และหลังจากนั้นจึงเข้าสู่กระบวนการคืนข้อมูลเพื่อให้เกิดการระเบิดจากข้างใน ให้ตระหนักถึงปัญหาแล้วจึงพัฒนาร่วมกันในระดับท้องที่ท้องถิ่นหน่วยงานราชการ

ที่สำคัญคนในชุมชนต้องร่วมออกแรงด้วยในทุกกระบวนการ เพื่อสร้างความเป็นเจ้าของให้เกิดขึ้นตลอดโครงการฯ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะนำไปสู่การบริหารจัดการดูแล ไปสู่ความยั่งยืนต่อไป

ได้มอบการบ้านสำหรับผู้เข้าอบรม 2 ข้อ คือ

1) ให้คัดเลือกผู้เข้าอบรมที่มาในรุ่นนี้ให้เหลือ 20 คน เพื่อมาฝึกปฏิบัติในหลักสูตรที่ 2 ระยะเวลา 5 วัน 4 คืน

2) ผู้เข้าอบรมกลับไปปรึกษาหารือเพื่อเสนอโครงการแก้ไขปัญหาความต้องการของหมู่บ้านชุมชน

โดยมีหลักเกณฑ์ คือ

1. เป็นโครงการที่ต้องแก้ไขปัญหาในชุมชนของท่าน โดยผ่านการเห็นชอบจากประชาคมหมู่บ้าน

2. ประชาชนมีส่วนร่วมในด้านแรงงาน อาหารระหว่างปฏิบัติงาน หรือการมีส่วนร่วมอื่นๆ

3. สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระฯ จะมิงงบประมาณสมทบให้กับโครงการบางส่วน โดยงบประมาณหลักจะต้องมาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สรุปกิจกรรมการอบรม

สิ่งที่ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้ คือ กระบวนการที่เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน การเรียนรู้ประสบการณ์งานพัฒนา 4 ฐาน ซึ่งหัวใจสำคัญ คือ การพัฒนาระบบน้ำ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในพื้นที่ ทำให้เห็นได้ว่า หากไม่แก้ไขเรื่องเหล่านี้ ก็ไม่สามารถพัฒนาได้ เมื่อท่านกลับไปแล้วขอให้ทบทวนขั้นตอน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ซึ่งหลักสูตรนี้ได้เรียนรู้แค่เข้าใจ ต่อไปจะเป็นกระบวนการเข้าถึง ซึ่งอยู่ในหลักสูตรที่สอง ท่านต้องกลับไปดูข้อมูลในพื้นที่และมาฝึกปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การเสนอโครงการต่อไป

สิ่งที่ได้เรียนรู้ และการนำไปปรับใช้ในพื้นที่จากการอบรม

สิ่งที่ได้เรียนรู้

1. การจัดการพื้นที่แบบองค์รวม แบ่งเป็น 4 ประเภท คือ 1.ป่าใช้สอย 2.ที่เนินเขา 3.ที่ดอน และ 4.ที่นา
2. การรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อ 1. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในกลุ่ม 2. การต่อรอราคาผลผลิตกับพ่อค้าคนกลาง
3. การปลูกพืชปรับภูมิทัศน์ โดยการปลูกจั่วดอกแดง เหลืองอินเดีย และหางนกยูง
4. การปลูกพืชแบบผสมผสาน
5. การผลิตข้าวปลอดภัย
6. การผลิตข้าว เพื่อขายให้กับชาวบ้านในชุมชน เพื่อลดการกระจายรายจ่ายออกนอกชุมชน
7. การปลูกพืช 3 ระยะ คือ ระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว
8. ปุ๋ยหมักชีวภาพ มี 2 ประเภท คือ สูตรแห้ง และสูตรน้ำ
9. การใช้แรงงานคนชุด เพื่อ 1. การกระจายรายได้ให้แก่ชาวบ้าน 2. ความมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และ 3. การแสดงความเป็นเจ้าของ
10. การใช้สารชีวภัณฑ์ทดแทนสารเคมี ซึ่งได้แก่ บิวเวอร์เรีย ไตรโคเดอมา และเมตาไลเซียม
11. แนวคิดการกินทุกอย่างที่ปลูก ปลูกทุกอย่างที่กิน
12. การใช้ปุ๋ยหมักชีวภาพ ทดแทนปุ๋ยเคมี
13. การสำรวจแหล่งน้ำในหน้าแล้ง
14. ประเภทของอ่างพวงสันเขา มี 2 ประเภท คือ อ่างพวงพลาสติก และอ่างพวงข่อยซีเมนต์
15. การบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ โดยการติดมิเตอร์
16. การปลูกหญ้าเนเปียร์หวานพันธุ์อิสราเอล เพื่อนำมาใช้เป็นอาหารสัตว์
17. การจัดตั้งกองทุนพันธุ์สัตว์ กองทุนยา/วัคซีน กองทุนอาหาร และกองทุนสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์สำหรับคนยากจน
18. การขุดอ่างพวง ต้องขุดบริเวณกลางเขา เพื่อป้องกันปัญหาการเกิดดินทรุดตัว
19. อ่างพวงสันเขาสามารถใช้น้ำได้ประมาณ 12-20 ไร่

สิ่งที่ได้เรียนรู้ และการนำไปปรับใช้ในพื้นที่จากการอบรม

แนวทางการนำไปปรับใช้ในพื้นที่

1. การนำระบบกลักน้ำไปใช้เป็นระบบส่งน้ำ
2. การนำกฎระเบียบการเข้าร่วมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนไปปรับใช้ในชุมชน
3. ระบบการบริหารจัดการน้ำ โดยการติดตั้งมิเตอร์ในชุมชน เพื่อให้คนในชุมชนที่ใช้น้ำช่วยกันประหยัดน้ำ และเห็นคุณค่าของการใช้น้ำ
4. การจัดตั้งกลุ่มเพื่อต่อรองราคาผลผลิตกับกลุ่มพ่อค้าคนกลาง
5. องค์ความรู้ในการปลูกมะม่วงไปเสริมความรู้ และต่อยอดให้กับคนในชุมชนที่ปลูกมะม่วง
6. นำแนวคิด 1 ไร่ 1 แสน ไปเป็นแปลงสาธิตในตำบลให้ชาวบ้านได้เข้ามาเรียนรู้ เพื่อไปใช้ในครัวเรือนได้
7. นำวิธีการทำอาหารสัตว์ โดยใช้หญ้าเนเปียร์มาเป็นอาหารสัตว์ เพื่อลดค่าใช้จ่ายของครัวเรือน

การประเมินความพึงพอใจ รุ่นที่ 1/54 องค์การบริหารส่วนตำบลถ้ำลอด อ.ปางมะผ้า จ.แม่ฮ่องสอน				
ประเด็นประเมิน	ดี	ปานกลาง	ปรับปรุง	ไม่ตอบ
เนื้อหาสาระวิชาเรียนในภาพรวม	90	10	-	-
ระยะเวลาตลอดหลักสูตร	57.5	42.5	-	-
ระยะเวลาในการเข้าฐานภาคปฏิบัติ	52.5	47.5	-	-
การเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้	75	25	-	-
วิทยากรมีความรู้	92.5	7.5	-	-
สถานที่อบรม	85	15	-	-
สถานที่พัก	75	25	-	-
อาหารและเครื่องดื่ม	80	20	-	-

หมายเหตุ มีผู้ส่งแบบประเมิน 40 คน จาก 57 คน